

سرشناسنامه: شریفی خضارتی، امیر، ۱۳۶۲-

عنوان و پدید آورنده: تروریسم (رویکرد سیاست جنایی تقنینی) / امیر شریفی خضارتی

مشخصات نشر: تهران: اندیشه عصر، ۱۳۹۳

مشخصات ظاهری: ۱۵۸ ص،

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۹۱-۱۰-۵

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت کتابخانه: ص. ۱۵۱

موضوع، تروریسم

موضوع: تروریسم، اسناد و مقررات

رده بندی کنگره ۹۳۳۴۳/ش HV۶۴۳۱

رده بندی دیویی: ۳۰۷/۶۱۵

شماره کتابشناسی ملی: ۴۵۵۰۳

📖 نام کتاب: تروریسم (رویکرد سیاست جنایی تقنینی)

✍️ مؤلف: امیر شریفی خضارتی

✪ ناشر: اندیشه عصر،

✪ شمارگان: ۱۰۰۰

✪ نوبت: چاپ اول-۱۳۹۳

✪ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۹۱-۰۹-۹

✪ قیمت: ۷۰۰۰ تومان

مرکز پخش: اندیشه سبز نوین - مشعوف

تهران - میدان انقلاب - خیابان منیری جاوید (اردیبهشت) ساختمان اردیبهشت - پلاک ۷۱ - طبقه اول

تلفن ۰۹۳۶۹۵۴۲۲۳۷ - همراه: ۰۶۶۴۶۳۵۱۸

www.andisheasr.com

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۱۱	مبحث اول: تاریخچه تروریسم
۱۹	مبحث دوم: مصادیقی از اعمال تروریستی قرن بیستم
۶۵	مبحث سوم: تعریف تروریسم
۷۱	گفتار اول: اعمال خشونت آمیز
۷۸	گفتار دوم: قتل، ایجاد ترس و وحشت
۷۹	گفتار سوم: انحرافات سیاسی
۸۵	گفتار چهارم: سازمان‌ها یا تشکیلاتی بودن
۸۹	مبحث چهارم: تفاوت ترور و تروریسم
۹۱	مبحث پنجم: رویکرد سیاست جنایی تقنینی بین المللی نسبت به تروریسم
۹۱	گفتار اول: رویکرد سیاست جنایی تقنینی نسبت به تروریسم در معاهدات و کنوانسیون‌های بین المللی
۹۲	الف: تروریسم علیه هواپیما و مسافران آن
۹۴	ب: تروریسم علیه امنیت شخصی
۹۵	ج: تروریسم علیه امنیت دریانوردی و تأسیسات دریایی
۹۶	د: تروریسم هسته‌ای و بمب‌گذاری
۹۷	گفتار دوم: رویکرد سیاست جنایی تقنینی نسبت به تروریسم در معاهدات و کنوانسیون‌های منطقه‌ای
۱۰۱	مبحث ششم: رویکرد سیاست جنایی تقنینی اسلام نسبت به تروریسم

مبحث هفتم: رویکرد سیاست جنایی تقنینی ایران نسبت به تروریسم ۱۰۹

۱۳۷

نتیجه گیری

۱۵۱

منابع و مأخذ

www.ketab.ir

مقدمه

یکی از مسائلی که در دهه‌ها و سال‌های اخیر بیش از پیش مورد توجه محافل سیاسی، اجتماعی، حقوقی بوده است، موضوع «تروریسم» (Terrorism) و برخی از اشکال آن مانند «تروریسم بین‌المللی» و «تروریسم دولتی» است. این موضوع، چالش‌های حقوقی و میدانی متعددی را مطرح کرده و تحولات مختلفی را در سطوح ملی و بین‌المللی ایجاد کرده است. در واقع، جامعه جهانی در سال‌های اخیر، تحولاتی را درخصوص مسائل تروریسم شاهد بوده است، اما به دشواری می‌توان این تحولات را توفیقی در به‌کارآوردن یک تعریف صحیح و اصولی از تروریسم و راه‌های عملی مبارزه با آن دانست. حادثه ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱ میلادی (مقارن با ۲۰ شهریور ماه ۱۳۸۰ شمسی) در کشور ایالات متحده آمریکا از حیث ماهیت، گستره، محل وقوع، واکنش بین‌المللی و راه‌های مقابله در تاریخ حوادث تروریستی جهان منحصر به فرد بوده است به‌طوری که نه تنها موازین حقوق بشردوستانه را به چالش کشید، بلکه بسیاری از موازین حقوقی بین‌المللی را که حاصل تلاش چندین ساله جامعه جهانی بوده است، بی‌ثمر دانست.^۱

^۱ - مصفا، نسرین: سخنرانی با موضوع «مقابله با تروریسم و حقوق بشر»، ارائه شده در همایش «تروریسم و دفاع مشروع از منظر اسلام و حقوق بین‌الملل»، دانشکده علوم قضایی و خدمات اداری، ۵ و ۶ دی‌ماه ۱۳۸۰

پس از وقوع این حادثه، سمینارها و کنفرانس‌های متعددی در شهرهای مختلف جهان راجع به موضوع تروریسم برگزار شد و کتب و مقالات مختلفی در مورد آن به چاپ رسید، به طوری که امروزه با حجم ادبیات وسیعی پیرامون تروریسم، مواجه هستیم.

به نظر برخی از صاحب‌نظران، حادثه ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱ «شوک قرن» است؛ شوکی که بر پیکره دولت آمریکا و به دنبال آن، سایر کشورها وارد شد. این ضربه تکنولوژیک دهه، به حدی گیج‌کننده بود که بسیاری از کشورها را به واکنش‌های بعضاً غیرطبیعی و عجولانه‌ای واداشت. پس‌لرزه‌های این شوک تقریباً بی‌سابقه فراکشوری شورای امنیت سازمان ملل متحد را نیز تحت تأثیر قرار داد، به گونه‌ای که این شورا، پس از وقوع حادثه ۱۱ سپتامبر، تصمیمات مهم و تعیین‌کننده‌ای اتخاذ کرد که از جمله آن‌ها می‌توان به قطعنامه‌های شماره ۱۳۶۸ مورخ ۱۲ سپتامبر ۲۰۰۱ (یعنی یک روز پس از این واقعه) و ۱۳۷۳ مورخ ۲۸ سپتامبر همان سال اشاره نمود.^۱

به هر حال، به رغم وجود این متعلقات تروریسم، اختلاف نظر و عقیده میان نویسندگان و صاحب‌نظران حقوق و سیاسی در مورد این پدیده فراوان است، به طوری که هر یک از آنها به گونه‌ای خاص تعریف داشته یا مایل بوده‌اند، آن را تعریف کرده‌اند. در حقیقت، باید اذعان نمود که سازمان ملل متحد نیز تا به امروز قادر به ارائه تعریفی از تروریسم که مورد حمایت و قبول اکثر کشورها باشد، نبوده است. البته این سخن بدان معنا نیست که تروریسم به معنای عام آن قابل تعریف نیست، بلکه برعکس، وجود دامنه وسیع تروریسم و قابلیت اعمال آن با جرایم خشونت‌آمیز ارتكابی از سوی اشخاص علیه اشخاص دیگر یا افراد نظامی یا حتی نظامی، سبب شده است که با تکثر تعاریف مواجه شویم. این تعدد و تکثر تعاریف از

^۱ - ضیائی بیگدلی، محمدرضا: سخنرانی با موضوع «تحلیل قطعنامه‌های اخیر شورای امنیت در مبارزه علیه

تروریسم بین‌المللی»، ارائه شده در همایش مذکور

مفهوم تروریسم که بعضاً معرف تخصص‌ها و سلیقه‌های مختلف است، سبب شده است که در مورد تعریف تروریسم، اجماع و اتفاق جهانی وجود نداشته باشد.^۱

برای بررسی رویکرد سیاست جنایی تقنینی نسبت به پدیده تروریسم، ابتدا باید به منشأ و تاریخچه آن اشاره کرد و به تعریف این پدیده از جهات مختلف با تکیه بر عناصر آن پرداخت. سپس باید تفاوت تروریسم را با مفاهیم و اصطلاحات مشابه همچون «انارشی» مشخص نموده و به کنوانسیون‌ها و معاهدات بین‌المللی و منطقه‌ای مربوط به تروریسم اشاره کرد. نهایتاً نیز برای دست یافتن به یک تعریف دقیق از تروریسم، باید رویکرد حقوق جزای اسلام و ایران را نسبت به این موضوع تبیین نمود.

^۱ - نجفی اسفاد، مرتضی: مقاله «بررسی اجمالی تروریسم در کنوانسیون‌های حقوق بین‌الملل هوایی»، ارائه شده در همایش مذکور